

Zondag 10 maart 2019 – 1<sup>e</sup> zondag 40 dagen tijd

Lezng: Lucas 4 : 1- 13      ‘Een nieuw begin’?

Aan de verzoeking in de woestijn gaat de doop van Jezus vooraf. De doop als teken van een nieuw begin van leven, verbonden met God en de weg die God van ons vraagt.

En zo is Jezus, een veelbelovend nieuw begin, maar houdt Hij stand als de duivel Hem op de proef stelt?

Na zijn doop trekt Jezus weg van de Jordaan naar de woestijn. De werkelijkheid van de woestijn tekent Lucas als ‘niet eten’. Vasten, erg populair, in onze dagen, ook in protestantse kringen, vaak als niet snoepen en geen alcohol drinken gedurende de veertigdagentijd, maar ook voor sommigen in het tijdelijk stoppen met Facebook en Twitter.

Vasten is een beproefde manier om stil te staan bij het lijden en sterven van Jezus, maar ook bij het lijden in onze tijd. Vasten is voor veel christenen van oudsher een vanzelfsprekendheid geweest, net zoals bidden en Bijbel lezen.

Even afzien van aardse zaken om zo ruimte te maken voor God. Vasten kan betekenen dat u ergens van afziet, zoals vlees en vis, koek of snoep. Ook kunt u kiezen om met iets nieuws te beginnen, zoals elke dag een kaartje sturen of bidden voor iemand in uw omgeving.

U kunt ook een vasten kaart meenemen: Heel Holland vast met suggesties voor deze 40 dagen tijd.

Vasten: het kan zijn als een schone lei, als nieuw begin van toewijding.

Vasten kan je de kracht van sober leven, van concentratie weer doen ontdekken. Zoals we op de woensdagavond ons in de stilte proberen te concentreren.

En natuurlijk: wij doen het vanuit een toch min of meer comfortabele positie.

Maar Jezus beslist niet: naast niet eten horen we ook van woestijn en van veertig dagen.

Woestijn en veertig dagen:

plaats en tijd van bezinning en eenzaamheid, van confrontatie met jezelf,

plaats en tijd van leren en wachten, van uithouden en zwerven, plaats en tijd om er achter te komen wat je geloof waard is.

Murw door het vasten is het helemaal niet gek dat Jezus de stem die klinkt aan God zou toeschrijven. Ze klinken zo vertrouwd, herkenbaar...Maar ze komen van de duivel, de door-de-war-schopper.

Kwaad wordt soms duidelijk zichtbaar in verkeerde structuren, maar zit soms ook verborgen in vragen waar wij gevoelig voor zijn: behoefte aan welvaart, behoefte aan macht.

De stem die Jezus hoorde kon niet van God zijn, want in die stem klinkt nooit de zorg om de ander door: alleen maar brood voor jezelf, macht om anderen te kunnen knechten en veiligheid zonder meeleven.

Jezus heeft standgehouden omdat zijn hart bij de ander ligt. En hoe houden wij stand in beproevingen? Een mens krijgt daarmee te maken, zijn of haar leven lang. Een periode van crisis, wanneer het er echt op aan komt wat jij doet, hoe jij kiest, wat jouw opstelling is.

Zo'n crisis, zo'n beproeving kan bijvoorbeeld een ernstige ziekte zijn; of het stuklopen van een relatie; of de dood van een geliefde; of problemen met werk. En er zijn crises in groter verband: mensen op de vlucht, epidemieën, oorlogen, economische malaise. En hoe kun je zulke problemen oplossen, de crisis te boven te komen?

Zo'n crisis zoek je niet op. Je zou wel uitkijken. Het overkomt je. Je raakt erin verzeild. Ik geloof ook niet, dat God zoiets voor ons opzoekt, of bedenkt, ons doet toekomen. Toch gebeurt het niet zelden, dat mensen achteraf, als ze zo'n beproeving zijn doorgelopen, zeggen: Het heeft mij toch wel iets goeds gebracht. Ik heb geleerd wat er echt toe doet. Ik heb gemerkt wie mijn vrienden zijn. Ik heb ervaren waar mijn kracht ligt. En daarin heb ik iets van God ervaren.

Daarmee wordt niet gezegd, dat Gods hand ons beproevingen, crises stuurt. Maar dat Gods hand er wel is ín de beproeving, dat God mensen leidt door de beproeving heen.

En van morgen lazen we over de beproevingen die Jezus ondergaat.

Beproeving. En dat na het hoogtepunt van de doop in de Jordaan.

Na dat moment van door God geraakt te zijn, na die woorden ‘Jij bent mijn geliefde Zoon . . .’ nu de beproeving.

Door het kwaad in persoon. De duivel. Dia-bolos, de uiteenwerper, de tweespaltbrenger. De stem die twijfel zaait. Die strikvragen stelt.

De stem die de uitgesproken liefdesband tussen God en Jezus probeert te splijten, te scheuren.

Een stem van buitenaf, of, erger nog, van binnenuit. ‘Als je Gods Zoon bent . . .’ Meteen daar wordt de twijfel gezaaid. Ben je wel dat geliefde kind? Laat het dan eens zien.

En om die beproevingen te weerstaan citeert Jezus telkens uit het Bijbelboek Deuteronomium. Verder niets. Geen eten, geen geld, geen toverstok.

De eerste eerste verleiding is die van de onmiddellijke behoeften bevrediging. ‘Als je de Zoon van God bent, beveel die steen dan in een brood te veranderen.’ Gewoon zorgen dat je krijgt waar je trek in hebt, of waar je behoefte aan hebt. Maakt niet uit hoe.

Maar Israël had in de woestijn geleerd, dat het wél uitmaakt hoe. Door het manna, het brood uit de hemel, hadden ze geleerd niet te graaien, niet te hamsteren, maar te delen en te vertrouwen op de gave van het dagelijks brood.

Die opdracht, die woorden van vertrouwen en delen, daar doelt Jezus op, wanneer hij antwoordt: De mens leeft niet van brood alleen.

De tweede verleiding is die van de macht. De duivel laat Jezus alle koninkrijken van de wereld zien. 'Als je voor mij buigt,' zegt de duivel, 'geef ik je de macht over dat alles.'

Het antwoord van Jezus echter, spreekt niet van macht, niet van heersen, maar van dienen. 'Er staat geschreven: Aanbid de Heer uw God, vereer alleen Hem.'

Eerst de verleiding van het brood: de onmiddellijke behoeftebevrediging, de focus op het consumeren. Dan de verleiding van de macht, de ongebreidelde machtshonger, die tweespalt brengt en strijd. De derde verleiding is een stuk subtieler.

Hij heeft Jezus naar het dak van de tempel geleid - geen betere plek te bedenken. Weer dat twijfel zaaiende zinnetje: 'Als je de Zoon van God bent - als dat echt zo is - spring dan naar beneden.'

En daarop citeert de duivel de Psalm die wij ook zongen, Psalm 91: 'Want er staat geschreven: Zijn engelen zal hij opdracht geven om over u te waken.

En ook: op hun handen zullen zij u dragen, zodat u uw voet niet zult stoten aan een steen.' Dat is echt een valse, een -gemene verleiding.

Waar juist mensen in diepe crisis gevoelig voor zijn, mensen die echt wanhopig zijn.

En het lijkt ook nog eens heel gelovig: je geheel en al op God verlaten en op zijn engelen; je laten vallen in Gods hand.

Voor de derde keer antwoordt Jezus met woorden uit het boek Deuteronomium, waar staat: je zult de Eeuwige niet op de proef stellen.

Jezus gaat er niet meer op in. Hij gaat de weg die God van Hem vraagt, Hij zal gaan naar Jeruzalem.

Een weg van breken en delen, een weg van bescheiden dienen, van de oude verhalen opnieuw tot leven wekken. Een weg van uiteindelijk een nieuw begin?

De veertigdagentijd, die woensdag begonnen is, kan een periode zijn om ons bewust te concentreren op de dorre woeste plekken van het leven. Door mee te leven met mensen die zich daarin bevinden. Door ons te bezinnen op ons eigen gedrag en onze levenshouding.

En kunnen we dan een nieuw begin ontdekken?

En misschien is daarvoor wel deze veertig dagen tijd om te ontdekken dat God er is; dat God ons een weg wijst.

En in echt barre tijden, wanneer het werkelijk crisis is, kunnen dat ervaringen zijn om op terug te vallen.

Dat zo onze weg zal zijn, op weg naar Pasen.

En misschien wel: op weg naar een nieuw begin.

Loosdrecht, Gereformeerde kerk

ds. Hillegonda Ploeger